

ПОБУДОВА СПОРТИВНОГО ВІДБОРУ В ЖІНОЧОМУ ФУТБОЛІ

Людмила Лисенко, Микола Лисенко
Чернігівський державний педагогічний університет
імені Т.Г. Шевченка

Анотація

В роботі предпринята попытка определить пути организации спортивного отбора в женском футболе с помощью системы организационно-методических мероприятий комплексного характера. Предлагается разработанная авторами функциональная система показателей отбора в женском футболе и пути ее применения и усовершенствования.

Annotation

An attempt to define of organization sport selection in woman football by the system of organization – methodical character is done in work. The functional system indexes of selection in woman football and its application and improvement developed by authors is offered.

Проблема: пошук шляхів підвищення ефективності тренувального процесу в жіночому футболі. Досягнення високих результатів в сучасному спорті багато в чому залежить від якості спортивного відбору. Тому, спеціалістам, тренерам треба шукати нові можливості для підвищення якості і ефективності вдосконалення відбору.

Актуальність. Проблема відбору в спорті є предметом постійного пошуку [1, 4, 5].

На сьогодні у футболі виконана велика кількість досліджень по розробці критеріїв, котрі дозволяють оцінити і дати прогноз потенційним можливостям молодих гравців. В результаті виникли програми відбору дітей, засновані, головним чином, на виконанні контрольних нормативів з фізичної і технічної підготовленості, а також програми, які передбачають оцінку ефективності дій за допомогою різних ігрових форм (Осташов, 1982; Голомазов, 2000).

Спортивний відбір будується на знаннях комплексу якостей, які мають найсильніші спортсмени того чи іншого виду спорту. Важливим в спортивному відборі є те, що треба знати не лише про кінцеву модель чемпіона чи рекордсмена, але й про те, як формувався спортивний ідеал, якими характеристиками він володів на кожному етапі спортивної підготовки [1,4,6].

Недостатньо вдосконалена система спортивного відбору юних

футболісток обумовлена багатьма причинами, в тому числі, тим, що немає обґрунтованої інформації про значущість певних факторів для становлення майстерності гравців. Проблема підготовки повноцінного футбольного резерву стосується широкої низки питань організаційного, методичного та наукового характеру.

Метою роботи є створення функціональної системи показників відбору в жіночому футболі та визначення їх інформативності.

Організація дослідження: в дослідженні взяли участь 14 дівчат 1989-1990 р.н., які займаються футболом, спортивна кваліфікація III юнац. розряд.

Експериментальна частина досліджень проводилась в умовах ДЮСШ Олімпійського резерву з жіночого футболу СТ «Спартак» та в лабораторії «Проблем адаптації» Чернігівського державного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка.

Результати дослідження та їх обговорення. Сучасна методика відбору – прогностична. Є надійні інформативні методи і контрольні тести, що використовуються для оцінки фізичної підготовленості. Однак, спеціалісти вважають, що проблема відбору і спортивної орієнтації все ще знаходиться в стадії емпіричного пошуку. Досконалої аргументованої і ефективної методики відбору спортивна наука

Функціональна система показників відбору в жіночому футболі

Методи досліджень	Показники	Методики досліджень
Педагогічні	1. Швидкісні можливості	1. Біг 10 м., біг 30 м.
	2. Швидкісно-силові можливості	2. Стрибок в довжину з місця, м.
	3. Координація рухів	3. Біг 3 x 10 м., хронометрія, динамометрія, кінематометрія, тремометрія.
	4. Спеціальна технічна підготовка	4. Біг 30 м. з веденням м'яча: жонглювання; ведення м'яча, обводка 4 стійок, удар по воротах.
Медико-біологічні	1. Стан здоров'я	1. Оцінка спеціалістами (терапевт, хірург, невропатолог та інші).
	2. Рівень будови тіла (вага, зріст, ЖЄЛ, окружність грудної клітини, сила м'язів кисті, станова сила)	2. Індекси Брока-Бругша, Кветле; індекс відносної сили, брюшного пресу; життєвий індекс
	3. Функціональні показники (ЧСС уд./за хв., кров'яний тиск, затримка дихання, ЖЄЛ)	3. Проба Штанге, проба Генча, індекс Руф'є, індекс Скибинського, індекс Кердо
Психологічні	1. Властивості уваги	1. Тест на об'єм уваги, тест на концентрацію – «переплутані лінії», тест на розподіл – «відшукування чисел»
	2. Мислення	2. «Відшукування аналогій», «кількісні відношення», «арифметичний рахунок»
	3. Рівень особистої тривожності	3. Методика Ч. Спілбергера
	4. Індивідуально-типологічні особливості ВНД	4. Методика Хільченко, тепінг-тест.

ще не має. Існує велика кількість підходів до побудови системи відбору у футболі. На наш погляд, при визначенні перспективності до занять футболом необхідно застосовувати сучасні, науково обгрунтовані методи об'єктивної оцінки можливостей кожної дитини до занять футболом.

Нами була розроблена функціональна система показників відбору в жіночому футболі та підібрані методики дослідження (табл. 1), визначено у % відношенні внесок кожного з показників в загальний результат (інформативність педагогічних та психологічних показників) (табл. 2., 3).

В основі формування здібностей щодо виконання ефективних тактичних дій у футболі великого значення набувають психофізіологічні показники. Тому модельні характеристики сенсомоторних реакцій, оперативного мислення, властивостей уваги мають першочергове значення для спортивного відбору на всіх етапах спортивної підготовки футболісток [].

В результаті кореляційного аналізу ми отримали у % відношенні внесок кожного з показників в загальний результат (табл. 2,3).

Так, з психологічних тестів найбільш вагомі для футболу такі показники – продуктивність мислення – 19,87%; об'єм уваги – 17,9%; концентрація уваги – 15,13% (табл. 2.).

Перспективність юного футболіста у багатьох випадках пов'язана з досконалістю спеціалізованих сприймань – комплексних психофізіологічних характеристик, до яких відносяться чуття простору і часу, темпу, ритму, зусиль, а також специфічні відчуття: м'яча, партнерів, позиції тощо.

З педагогічних тестів ми отримали, що найбільш вагомі – біг 30 м. з веденням м'яча – 11,06%, жонглювання – 8,66%, відчуття простору – 8,6%. Найбільш вагомими є показники спеціальної

Таблиця 2

Інформативність психологічних показників

Показник	Внесок у %	Місце
об'єм уваги	17,9	2
концентрація уваги	15,13	3
розподіл уваги	11,55	6
особиста тривожність	13,37	4
відшукування аналогій	8,98	7
продуктивність мислення	19,87	1
логічність мислення	13,17	5

Таблиця 3

Інформативність педагогічних тестів

Показник	Методики досліджень	Внесок у %	Місце
Швидкісно-силові можливості	Стрибок вгору	7,55	7
	Стрибок в довжину	7,27	8
Координаційні можливості	Відчуття простору	8,6	3
	Відчуття часу	6,57	11
	Відчуття сили рук	6,24	12
	Відчуття сили ніг	5,98	13
	Сенсомоторна координація	7,04	9
Швидкісні можливості	Біг 10 м.	8,49	4
	Біг 30 м.	7,79	6
	Зоровомоторна реакція	6,8	10
Спеціальна технічна підготовленість	біг 30 м. з веденням м'яча	11,06	1
	жонгливання	8,66	2
	біг з веденням м'яча, обвідка 4 стійок, удар по воротах	7,9	5

технічної підготовленості футболісток.

На наш погляд, побудована функціональна система показників відбору в жіночому футболі повинна удосконалюватись. Для чого потрібно:

- доповнити показники (пам'яті, вольових якостей, емоційної сфери, витривалості);
- збільшити кількість досліджуваних для отримання більшої достовірності результатів;
- провести медико-біологічні дослідження для визначення рівня розвитку антропометричних та функціональних показників футболісток;
- переглянути методики дослідження – визначити їх точність, адаптувати їх до специфіки спортивної діяльності – футболу;
- використовувати модельні характеристики майстрів спорту для розробки критеріїв відбору;
- застосувати факторний аналіз даних для обґрунтування інформативності показників в спортивному відборі.

Висновки:

1. Для спортивного відбору в жіночому футболі слід застосовувати систему організаційно-методичних заходів комплексного характеру,

що включають педагогічні, психологічні і медико-біологічні методи дослідження, на основі яких створена наша функціональна система показників відбору в жіночому футболі.

2. В експериментальних дослідженнях нами було вивчено 20 показників, застосовано 20 методик дослідження, обстежено 14 футболісток, виконано 10000 людино-обстежень, проте, визначати рівень придатності дівчат до занять футболу буде некоректним. Це обумовлюється недостатньою кількістю застосованих методик дослідження, прорахунками в організації дослідження (з технічних причин ряд методик не застосовано), малою вибіркою досліджуваних. Разом з тим тренер може використовувати дані цього дослідження в навчально-тренувальному процесі.

3. Теоретично для побудови певної функціональної системи методик дослідження досить основної вимоги – наявності системоутворюючого фактору (Анохін, 1975) – корисного адаптаційного результату – замовлення практики для певної педагогічної ситуації. Вибір підходу чи критерію побудови функціональної системи визначається бажаним рівнем запланованого ефекту.

4. Для побудови функціональної системи методик дослідження функціональних станів організму футболісток можуть бути запропоновані такі критерії:

- зміст структури педагогічного процесу спортивного тренування;
- комплексність обстеження досліджуваного організму людини;
- локальність вияву певної інформації.

5. Тренерам з жіночого футболу слід дотримуватись таких положень щодо ефективного спортивного відбору:

- комплексний підхід до контингенту, що відбирається – потрібно оцінювати всі можливості людини на основі єдиної системи визначення придатності;
- критерії відбору потрібно базувати на комплексних дослідженнях вікової динаміки показників фізичного розвитку та рівня моторних здібностей;
- при розробці критеріїв відбору необхідно використовувати модельні характеристики.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бриль М. С. Отбор в спортивных играх М.: Ф и С, 1980. – 123 с.
2. Голомазов С.В., Чирва Б.Г. Система тестування техніки володіння м'ячем у футболі // Теорія і практика футболу – 2000. – №3 – С. 7-12.
3. Дулібський А.В. Модулювання тактичних дій у процесі підготовки юнацьких команд з футболу. – Київ, 2001 – 130 с.
4. Дублінський А.В., Яшенко А.Г., Ніколаєнко В.В. Спортивний відбір у футболі. – Київ, 2004 – 135 с.
5. Осташев П.В. Прогнозирование способностей футболиста. – М.: Ф и С, 1982. – 96 с.
6. Платонов В.Н. Общая теория подготовки спортсменов в олимпийском спорте. – К.: Олимпийская литература, 1997. – 583 с.